

Erityiset ajat, erityiset alueet

Matti Apunen
Lappeenranta 07.11. 24

Aluepolitiikan haamu

- *Siltarumpuja! Siltarumpuja!*
- ”Ihmisten vauraus” vs. ”alueiden vauraus”. Tehottomuus: Voitontavoittelu, kätketyt agendat.
- ”Jos rajoitetaan ihmisten virtaa taloudellisesti heikommalta alueelta vahvemmalle, se heikentää *kansallista* hyvinvointia.”
- Toisaalta muuttoliike heikentää sosiaalista koheesiota ja yhteisöjä, joiden merkitys voi olla suurempi kuin uskomme.
- Alueiden puolustus: mm. Acemoglu, Ostrom, Rodrik, Atkinson, Stiglitz.

Eurooppalaista keskustelua

- OECD-raportit (2009): *How Regions Grow* ja *Regions Matter*.
- Osoitti, että alueellisen kasvun mallit ja polut OECD-maissa olivat paljon monimuotoisempia ja nyansoidumpia kuin simppeleiden aluehallinnon mallien perusteella oli oletettu.

Kansainvälistä keskustelua

- McCann (2022): Kahdeksan maaryhmää alueellisen ja urbaanin kasvun mallien pohjalta.
  - Metropoliien vetämä kasvu (17 %, mm. Ranska).
  - Metropoliien vetämä kasvu, joka on kuitenkin alueellisesti hajaantunut (27 %, mm. USA).
  - Kasvun ajurina monimuotoiset ja – kokoiset alueet, kehitys keskittyneitä (24 %, mm. UK).
  - Kasvun ajurina monimuotoiset ja – kokoiset alueet, kehitys hajautunutta (mm. Saksa 31 %).

Kansainvälistä keskustelua

- Toinen akseli: alueiden välinen lähentyminen ja erkaantuminen (tuloksena 2x4).
- Konvergenssiprosesseja 45 % tapauksista, divergenssi 55 %.
- Finanssikriisin jälkeen alueellinen divergenssikehitys valtasi alaa monissa teollistuneissa maissa. USA:ssa strateginen ajattelu muuttui nopeasti tähän suuntaan.

Place-based policies

- *Place-based policies*: Eroavat yleisistä aluetuista: ei horisontaalista yleistukea taloudellisissa vaikeuksissa olevalle alueelle. Resurssit osoitetaan vastauksena erityisiin yksilöllisiin (erikokoisten) paikkojen/ seutujen ongelmiin.
- Tarkoituksenmukaiset interventiot, kovat ja pehmeät keinot, johdonmukaisuus, pitkäjänteisyys (yli hallituskausien).

Aluepolitiikka vs. moderni **place-based policy**

Tavoitteet	Tilapäinen kompensatio alueille, jotka jäämässä jälkeen	Alihyödynnetyt potentiaalit laajemman kasvun välineenä
Strategiat	Sektoripohjainen lähestymistapa	Integroidut kehityshankkeet
Työkalut	Valtiontuet, muut rahalliset tuet, kova pääoma (infra)	Sekoitus kovaa ja ”pehmeää” (porkkana & keppi); linkitys, verkottuminen, talousosaaminen
Toimijat	Keskushallinto	Monitasoinen lähestymistapa, yhdessä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.

Wahlroosin avaus

- ”Erityistalousalueen” sata merkitystä: Mikä erottaa erityistalousalueen siltarumpupolitiikasta?
- Wahlroosin ehdotuksessa kyse ei ole yleisestä aluetuesta, vaan **pitkäjänteisestä investointisopimuksesta**.
- Yritykset kaipaavat asioita ja niistä neuvotellaan jatkuvasti. Olennaista on näiden asioiden **koordinaatio**.

Mitä kumpikin antaa sopimukseen?

- Sopimus olisi **useamman vuosikymmenen** pituinen, ts. kattaisi investoinnin taloudellisen elinajan.
- **Valtio** sitoutuu infran ja yhteyksien rakentamiseen, mahdollisiin lainsäädännön tai sääntelyn muutoksiin, työvoiman ja raaka-aineiden saannin helpottamiseen ja verokevennyksiin.
- **Yritys** voisi sitoutua teiden, kunnallistekniikan, koulujen tai asuntojen rakentamiseen ja kotimaisen työvoiman käyttöön.
- Yksi idea: Yritysten tarpeista lähtevä koulutuslupaus. Tai AI.

Arvattavat **vastaväitteet**

- Kategoriset yleistuet ovat usein tehottomia.
- Mihin vedetään erityistalousalueen raja?
- ”Mitä me vastaamme kaikille muille, kun nekin haluavat helpotuksia?”
- ”Suomen kallein idea on ’pidetään koko Suomi asuttuna’.
- Vai olisiko se sittenkin: ”Yksi malli sopii kaikille.”

Harvemmin kuullut puoltolauseet

- Sitoutuminen paikkaan, yhteisön integriteetti ja sosiaalinen pääoma ovat toisiinsa kietoutuneita; juurtuminen paikkaan (*sense of place*) on itsessään aito sosiaalisen ja julkisen pääoman muoto. (Bolton, 1992)
- Sosiaaliset ongelmat liittyvät yhä enemmän *työn* puutteeseen kuin *tulojen* puutteeseen.
- Työpaikkojen luonti voi sittenkin olla helpompaa paikkatasolla kuin yksilön tasolla.

Paikkaan sidotut **ydinkysymykset**

- Miten minimoidaan transaktiokustannukset ja väärä voitontavoittelu?
- Miten kehitetään kannusteita ja läpinäkyvyyttä?
- Miten parannetaan vertikaalista yhteistyötä?
- Minkälaisia *trade-offeja* tämä edellyttää – mikä on halutun politiikan hinta ulkopuolisen maailman kanssa?

Erityiset
kiitokset.

